

άλανιαράκι τό, Νάξ.

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. *άλανιάρεις*.

Γυνή ἢ κόρη ἐρωτότροπος καὶ ἄσεμνος. Συνών. *άλανιάραι* (ιδ. *άλανιάρεις*). Πβ. *άλάνης*, *άλάνι* 2.

άλανιαρίζω Ἀθῆν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλανιάρεις*.

Περιφέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀσκόπως, γυρίζω εἰς τοὺς δρόμους ὡς ἀλήτης.

άλανιάρικα ἐπίρρ. Λεξ. Ἐλευθερουδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλανιάρεις*.

Κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀλητῶν.

άλανιάρεις ὁ, πολλαχ. *άλανιάρης* Σάμ. κ. ἁ. Θηλ. *άλανιάραι* πολλαχ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλάνι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάρεις*.

1) Ὁ περιφερόμενος ἄεργος, ἄνθρωπος τοῦ δρόμου, ἀλήτης, πρόστυχος ἐνθ' ἄν.: *Γυρίζει σὰ δὸν άλανιάρι* Κρήτ. *Εἶναι ἕνας άλανιάρης, Παναγιά μου!* Σῦρ. Συνών. *μόρτης*, *μπερμπάντης*, *ξεσκισμένος* (ιδ. *ξεσκίζω*). 2) Θηλ. *άλανιάραι*, γυνή ἢ κόρη ἐρωτότροπος καὶ ἄσεμνος πολλαχ.: Ἰσμ.

Τῆς άλανιάραις τὸ φιλεῖ ἔχει περίσσα γλύκα, γι' αὐτὸ τὴν ἀγαποῦν πολλοί, τὴν παίρνουν δίχως προῖκα

Ἀθῆν. Συνών. *άλανιαράκι*.

άλανοπερίστερο τό, ἑνιαχ.

Ἐκ τῶν οὐσ. *άλάνης* καὶ *περιστέρει*.

Ἀγρία περιστέρα.

άλαπαγανεύω ἀμάρτ. *άλαπαανεύω* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλαπαγανιό*.

Σπαταλῶ.

άλαπαγανιό τό, ἀμάρτ. *άλαπαανιό* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

1) Ἑλλειψις τάξεως, ἀκαταστασία: Ἀλαπαανιό ἴνεται *ῥεῖ μέσ' ῥς τὸ σπῖτι, μήτε ροῦχο προσέχουν μήτε πιάττο, παρὰ τὰ πετοῦν ὅλα*. 2) Σπατάλη: *Τ' άλαπαανιό 'πὸν ἴνεται 'ρεῖ δὲν ἴνεται ἄλλου*.

άλαπαγανιστής ὁ, ἀμάρτ. *άλαπαανιστής* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. **άλαπαγανίζω*.

Σπάταλος: *Γυναῖκα άλαπαανίστρα*.

άλάρμη ἡ, *άλάμη* Κύπρ. *άλάρμη* Θήρ. Κάλυμν. Κάρπ. Κύπρ. Κῶς Σίφν. κ. ἁ.

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἄλας* καὶ *ἄρμη*. Λόγος τῆς συνθέσεως εἶναι ἢ μεγαλυτέρα σαφήνεια τῆς ἐπισκοτισθείσης πως σημ. τοῦ ἄρχ. *ἄλμη*. Ἰδ. ΝΔεκαβάλλ. ἐν Ἀθηνᾶ 28(1916) Λεξικογρ. Ἀρχ. 93. Διὰ τὴν σημ. πβ. καὶ *άλατάρμη*.

Ὑδωρ περιέχον ἄλας, ἄλμη ἐνθ' ἄν.: *Βάζω ἑλαιὲς ῥς τὴν άλάρμη Σίφν. Κάμε νάκ-κον άλάρμη νὰ βάλουμεν ῥς τὰ*

χαλ-λούμια, γιατί 'εν-νὰ μᾶς χαλάσουνιν (κάμε ὀλίγην ἄλμην νὰ βάλουμεν εἰς τὰ τυριά κτλ.) Κύπρ. Συνών. *άλατάρμη*, *ἄρμη*, *νεράρμη*, *σαλαμούρα*.

ἄλαρος ὁ, Πελοπν. (Μεγαλόπ. Τριφυλ. κ. ἁ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου. Πβ. *ἄρὸς* = κοιλότης βράχου.

Μικρὸς λάκκος κατασκευαζόμενος ἐν τῇ παιδιᾷ τῆς γουρουνίστας. Συνών. *γούβα*.

άλάρω πολλαχ. *ἄρω* Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alare* = ρυμουλκῶ, σύρω πλοῖον.

1) Ὡς ναυτικὸς ὄρ. ἔλκω, σύρω τι, οἶον κάλων, λέμβον διὰ σχοινίου κττ. πολλαχ. 2) Κωπηλατῶ Πόντ. (Οἶν.)

άλάρωτος ἐπίθ. Ἡπ. Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.) κ. ἁ. —(Νουμάς 204,6).

Ἐκ τοῦ στερετ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **λαρωτός* < *λαρώνω*.

1) Ὁ μὴ καθησυχάζων, ὁ μὴ παύων νὰ κλαυθμυρίζῃ, ἐπὶ νηπίου Ἡπ.: *Παιδί άλάρωτο*. β) Ὁ μὴ παύων νὰ λέγῃ, ὁ μὴ σιωπῶν, συνήθως ἐπὶ τοῦ στόματος ἢ τῆς γλώσσης Ἡπ. —(Νουμάς ἐνθ' ἄν.): *Αὐτὸς ἔχει άλάρωτο στόμα* Ἡπ. *Ἡ γλῶσσα τῆς γυναίκας του ἔκοφτε ῥ' ἔρραφτε άλάρωτη* (Νουμ. ἐνθ' ἄν.) 2) Ἀνιάτος, ἀθεράπευτος Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.) κ. ἁ.: *Ἀλάρωτον γιὰρὰ* (πληγῇ) Κοτύωρ. Συνών. *ἄγιανος*, *ἄγιατος*, *ἄγιάτρευτος* 1.

ἄλᾶς ἐπίθ. Καππ. (Φάρας.) Κύπρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *ala* = ποικιλόχρους.

1) Ὁ ἔχων λευκὰς κηλίδας ἐπὶ μέλανος ἐδάφους Καππ. (Φάρας.): *Ἀλᾶς βόιδι*. 2) Ἀνδρικός μάλλινος ἐπενδύτης, διὰ τοῦ ὁποίου καλύπτεται καὶ ἡ κεφαλὴ Κύπρ.

ἄλᾶς ὁ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *άλόη*.

Τὸ φυτὸν ἄλῳ ἢ ἀληθινῇ (*aloë vera* ἢ *vulgaris*) τῆς τάξεως τῶν λειριωδῶν (*liliaceae*), ἢ τῶν ἀρχαίων ἄλῳ, βότανον ἀντιβασκάνιον. [**]

ἄλας τό, κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν. Σινασσ. Φερτ. Φλογ.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἁ.) *ἄλα* Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) *χάλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *ἄς* Καππ. (Φάρας.) *ἄβας* Α.Ρουμ. (Καρ.) Πληθ. ὄνομαστ. *ἄλαδα* Ἡπ.

Τὸ μεταγν. οὐσ. *ἄλας*. Ὡς γενικ. τοῦ ὄν. χρησιμοποιεῖται συνήθως ἢ τοῦ συνων. *άλάτι*.

1) Τὸ μαγειρικὸν ἄλας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀλατίζομεν τὰς τροφὰς ἐν γένει καὶ ταριχεύομεν τὰ ἀλίπαστα κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Καππ. (Ἀραβάν. Σινασσ. Φάρας. Φερτ. Φλογ.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἁ.): *Ἄλας Βλάχικο* (τὸ ἐκ Ρουμανίας εἰσαγόμενον ὀρυκτὸν ἄλας) Κωνπλ. *Ἐχ' ἄλας τὸν φαεῖ* Ἡπ. (Ζαγόρ.) *Τὸν φαεῖ εἶνι λύσσα 'πὸν τ' ἄλας αὐτόθι*. *Τὸ κριγιάς τὸ παστώνομε μὲ τὸ ἄλας Τῆν*. *Ἄμα σὶ πονηῇ τοῦ κιφάλ' σ', τρία κ' κκιᾶ ἄλας νὰ ρίξ'ς ῥ' δὴ φουτιᾶ, θὰ πατλαδίσουν κι θὰ πιράς' τὸν κιφάλ'* (θὰ πατλαδίσουν = θὰ διαρραγοῦν) Θράκ. (Κομοτ.) || Φρ. *Τ' ἄλας ἔδακεν τὸ φαεῖν* (τὸ ἄλας ἐδάγκωσε τὸ φαγητόν, ἤτοι ἐρρίφθη εἰς αὐτὸ ποσότης ἄλατος περισσοτέρα τοῦ δέοντος καὶ διὰ τοῦτο ἐγένεν

ἀλατάρμη) Τραπ. *Οὔτε ἄλας δὲ δίνει* (ἐπὶ τοῦ λίαν φιλαργύρου. Πβ. ἀρχ. Ὁμ. ρ 455 «οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου σῶ ἐπιστήτῃ οὐδ' ἄλα δοίης». Συνών. φρ. δὲ δίνει τ' ἀγγέλου τὸ νερό, δι' ἣν ἰδ. ἀγγελος 2) *Ηπ. **Ἐγιναν ἄλας καὶ νερό* (ἐξηφανίσθησαν, ὡς δηλ. διαλυόμενον εἰς τὸ ὕδωρ ἐξαφανίζεται τὸ ἄλας) Θράκ. *Νιρὸ κι ἄλας νά γέν'!* (ἀρά) Μακεδ. *Ἰσλειώνει τ' ἄλας νά λύσουν οἱ κατάρες μου!* (λέγεται ὑπὸ γυναικῶν, αἵτινες, ἵν' ἀνακαλέσουν ἀράς, ἐμβάλλουν τρεῖς ἄλας εἰς τὴν κανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας. Ἡ δὲ λύσις ἄλατος εἰς ὕδωρ θεωρεῖται ὡς συμβολικὴ πρᾶξις τοῦ ἀποτροπῆν κακοῦ, κατὰ παρανόησιν δὲ ταύτης ἐπλασμένη ὁ λαὸς ἐτυμολογικὴν ἐξίσωσιν. Πβ. ΝΠολίτ. ἐν Λεξ. 2 (1910) 168 κέξ.) Σύμ. **Ἄλας καὶ νερόν νά γίνταν τὰ κατάρας-ι-μ'!* (νά γίνουν αἱ κατάραι μου! Λέγεται ὑπὸ μητέρων μεταμελομένων διὰ τὰς ἀράς, τὰς ὁποίας ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ θυμοῦ εἶπαν κατὰ τῶν τέκνων των) Κερασ. || Παροιμ. *Σὶ ξένου φαεὶ ἄλας μὴ ρίχνεις* (πρὸς τὸν ἀναμειγνυόμενον εἰς ξένας ὑποθέσεις) Μακεδ. (Σιάτ.) *Τ' ἐμόν τὸ ψωμὶν ἄλας 'κ' ἔδ'* (λέγεται ὑπὸ τοῦ μισουμένου ὑπὸ τῶν φίλων του) Ἀμισ. *Φάγαμι μαζί ψουμί σοῖ ἄλας* (καὶ ἂν συνέβησαν γεγονότα δυνάμενα νά διαλύσουν τὴν φιλίαν, ἐν τούτοις ἰσχυροὶ εἰσέτι παραμένουν οἱ φιλικοὶ δεσμοί. Ἡ κοινωνία τῆς τραπέζης δηλοῦται διὰ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ἄλατος. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,436) Λέσβ. **Ἄλας κι ψουμί φάγαμι* (ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἴμεθα φίλοι) Θράκ. (Μάδυτ.) *Δὲ φοβάται ὁ παστρουμᾶς τ' ἄλας* (ὅτι ὁ ταιλαιωρηθεὶς ἐν τῷ βίῳ του εἶναι προπαρασκευασμένος νά ὑποστῇ οἰαδήποτε νέα παθήματα. παστρουμᾶς καὶ παστρουμᾶς = ἀλίπαστον κρέας) *Ηπ. 2) Μεταφ. ἡδύτης, χάρις, ἐπὶ λόγων Πόντ. (Κερασ.) κ. ἀ. : **Ἄλας 'κ' ἔχουν τὰ λόγια τ'* (ἄλας δὲν ἔχουν οἱ λόγοι του. Πβ. διὰ τὴν ταυτότητα τῶν σημ. τὸ ἀρχ. ἄλμη ἐν τοῖς Παροιμιογρ. 1,351 «ἄλμη οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ» ἐπὶ τοῦ ἀηδοῦς» καὶ Εὐστάθ. εἰς Ὀδ. τ 1859,55 «ἄλμην ἔχειν λέγεται ὁ ἡδὺς ἄνθρωπος») Κερασ. || Φρ. *Ὀλίγον ἄλας τάραξον!* (ἀνάμειξον ἐνν. εἰς τὴν φωνήν. Πρὸς τὸν ἀηδῶς καὶ ἀμούσως ἄδοντα) αὐτόθ. Συνών. *ροστιμάδα*. 3) Ὑπὸ τὸν τύπ. *ἄλας τῆς Ἀγγλιτέρας* ὄρ. φαρμακευτικός, ἡ θεικὴ μαγνησία (magnesia sulphurica), κόνις χονδρὴ κρυσταλλικὴ ὑπὸ μορφὴν τοῦ κοινοῦ μαγειρικοῦ ἄλατος, ἡ ὁποία διαλυομένη εἰς ὕδωρ συνήθως θερμὸν πίνεται ὡς καθαρτικὸν τῶν ἐντέρων σύνηθ.

Πβ. ἀλάτι.

ἀλάσκιστος ἐπίθ. Πόντ. ἀλάσκιστος Πόντ. (Κοτύωρ.)

*Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *λασκιστός < λα-δ κίζω.

*Ὁ μὴ ὀδηγηθεὶς εἰς περίπατον : **Ἐντον ἔναν μῆναν τὸ μωρὸν ἀλάσκιστον ἔν'* (ἔγινεν εἰς μὴν κτλ.)

ἀλάσπωτος ἐπίθ. πολλαχ.

*Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *λασπωτός < λα-σ πώνω.

*Ὁ μὴ λασπωθεὶς, ὁ μὴ ὑπὸ πηλοῦ ρυπανθεὶς : *Παπούτσια - ροῦχα ἀλάσπωτα*.

ἄλαστος ἐπίθ. Κάμπ. Κρήτ. Μῆλ. κ. ἀ.

*Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *λαστός < λάζω.

*Ὁ μὴ ὀχευθεὶς, ἀνόχευτος, ἀβάτευτος, ἐπὶ ζώων.

ἀλάτα ἡ, ἀμάρτ. ἀλάτσα Λεξ. Αἰν.

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι.

Θαλάσσιον ὕδωρ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πῆξεως χρησιμοποιοῦμενον ὡς κοινὸν ἄλας.

ἀλατάδικο τό, ἐνιαχ. ἀλατσάδικο Κρήτ.

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλατᾶς παρὰ τὸ θέμ. τοῦ πληθ. καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ικο.

Μέρος ὅπου πωλεῖται ἄλας.

ἀλατάκι τό, σὺνηθ. ἀλατάτσι Ἀθῆν. (παλαιότ.) ἀλατσάκι Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

*Υποκορ. τοῦ οὐσ. ἀλάτι.

*Ὀλίγη, μικρὰ ποσότης ἄλατος ἔνθ' ἄν. : *Βάζει καὶ τ' ἀλατάκι του, βάζει καὶ τὸ πιπεράκι του καὶ τρώει θαυμάσια σὺνηθ. Ἐναν κουκκάκι ἀλατσάκι τὸ χρειάζονταν ἀκόμα Ἀπύρανθ. || Ἄσιμ.*

Κουκκάκι ἀλευράκι, | κουκκάκι πιπεράκι, | κουκκάκι ἀλατάκι (ἔδεται τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ὑπὸ παίδων περιερχομένων τὰς οἰκίας καὶ ζητούντων τὰ εἶδη ταῦτα, ἐξ ὧν παρασκευάζουν τὰ κοράσια τὴν ἀρμυρόπιττα) Κύθν. Τὸ ἀρσ. Ἀλατσάκις ἐπών. Κρήτ.

ἀλαταποθήκη ἡ, Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ.

*Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ ἀποθήκη.

*Αποθήκη ἄλατος.

ἀλαταρεᾶ ἡ, *Ηπ. Πελοπ. (Λάστ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Εὐρυταν.) κ. ἀ. ἀλαταρᾶ Θράκ. (Σουφλ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀλαταρεᾶ Κύθν. Σίφν.

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -αρεᾶ.

1) Λιθίνη πλάξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας θέτουν οἱ ποιμένες ἄλας ἀνάμεικτον ἢ μὴ μετ' ἄλλης τροφῆς, ἀλεύρου κττ. διὰ νά φάγουν τὰ πρόβατα καὶ αἱ αἶγες *Ηπ. Θράκ. (Σουφλ.) Πελοπ. (Λάστ.) Σίφν. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Εὐρυταν.) Συνών. ἀλαταροῦλλα, ἀλατικὸ, ἀλατιστήρι, ἀλατίστρα. Πβ. καὶ ἀλατιστήρα. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀλαταρεᾶ Πελοπ. (Λάστ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Εὐρυταν.) Ἀλαταρεᾶς *Ηπ. Λῆμν. Στερελλ. (Αἰτωλ. Εὐρυταν.) Ἀλαταρεᾶ Φολέγ. 2) Ἡ πέτρα, διὰ τῆς ὁποίας τρίβουν τὸ ἄλας Κύθν. κ. ἀ. : *Πῆρε τὴν ἀλαταρεᾶ νά τρίψη λιάτσι ἀλάτι* Κύθν.

ἀλαταρεῖο τό, ἀμάρτ. ἀλαταρεῖον Κάμπ. ἀλαταρεῖο Κάμπ.

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -αρεῖο.

Δοχεῖον ἄλατος. Συνών. ἀλατάρι, ἀλαταροῦ, ἀλατέρρα, ἀλατερῇ (ἰδ. ἀλατερός), ἀλατερόν (ἰδ. ἀλατερός), ἀλατήθρα, ἀλατήρι, ἀλατιέρα, ἀλατιρός (ἰδ. ἀλατερός), ἀλατοθήκη, ἀλατολόγι, ἀλατολόγος.

ἀλατάρι τό, Θράκ. ἀλατάρ' Θράκ. (Αἰν.)

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλάτι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άρι (II).

*Ἀλαταρεῖο, ὁ ἰδ.

ἀλατάρμη ἡ, Σκῦρ. κ. ἀ. ἀλατάρμ' Λέσβ. κ. ἀ. ἀλατάρμ' Ἰμβρ. Λέσβ. ἀλατσάρμη Χίος (Βολισσ.)

*Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλάτι καὶ ἄρμη. Διὰ τὴν σημ. πβ. ἀλάρμη.

